

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA DŁUGI SPADKOWE ZACHOWEK CZYM JEST, KOMU I W JAKIEJ WYSOKOŚCI PRZYSŁUGUJE?

Początkowo warto zrozumieć terminologię stosowaną w prawie spadkowym. Zgodnie z art. 922 Kodeksu cywilnego (dalej k.c.), spadek to zbiór praw i obowiązków majątkowych zmarłego, które po jego śmierci przechodzą na spadkobierców. Spadkodawcą nazywana jest osoba, której śmierć otwiera spadek, tj. przejście jej praw i obowiązków majątkowych na spadkobierców.

Długiem spadkowym są zobowiązania majątkowe zmarłego, które w chwili jego śmierci przechodzą na spadkobierców, jak również długi powstałe po otwarciu spadku (związane ze śmiercią spadkodawcy lub masą spadkową), obciążające masę spadkową.

Zachowek, zgodnie z regulacją art. 991-1011 k.c., to roszczenie pieniężne przysługujące zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom zmarłego, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, przeciwko jego spadkobiercom lub osobom obdarowanym przez spadkodawcę, polegające na możliwości żądania od tych osób zapłaty określonej sumy pieniężnej, będącej równowartością części udziału spadkowego, jaki przypadłby tym osobom, gdyby były powołane do spadku z ustawy, jeżeli osoby te nie otrzymały zachowku ani w postaci darowizny, ani w postaci powołania do spadku, ani w postaci zapisu.

PROBLEMATYKA ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA DŁUGI SPADKOWE ORAZ ZACHOWKU

Uregulowanie zasad odpowiedzialności za długi spadkowe jest kluczowym aspektem prawa spadkowego, ponieważ zasadniczo długi te nie wygasają po śmierci spadkodawcy, lecz przechodzą na spadkobierców. Odpowiedzialność spadkobierców zależy od trzech etapów: nabycia, przyjęcia oraz podziału spadku. Można wyróżnić trzy okresy odpowiedzialności za długi spadkowe:

- okres od nabycia spadku do przyjęcia spadku;
- okres od przyjęcia spadku do działu spadku;
- okres od działu spadku.

W pierwszym okresie odpowiedzialność ogranicza się do masy spadkowej, oddzielając majątek spadkowy od osobistego majątku spadkobierców. Stanowią one dwie odrębne masy, a egzekucją komorniczą obciążona jest wyłącznie masa spadkowa. W drugim okresie dochodzi do zmiany odpowiedzialności za długi spadkowe. Od chwili przyjęcia spadku rozróżnienie zanika. Następuje połączenie dotychczas odrębnych mas majątkowych, tj. majątku osobistego spadkobiercy i masy spadkowej w jedną. Spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe z całego swojego majątku. Tu należy podkreślić, że ważną rolę odgrywa sposób przyjęcia spadku. Jeśli spadek przyjęty został wprost - spadkobierca ponosi

odpowiedzialność za długi spadkowe bez ograniczenia. W razie przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza - wówczas odpowiedzialność spadkobiercy ograniczona jest do wysokości stanu czynnego spadku. Nadal odpowiada on całym swoim majątkiem, lecz z ograniczeniem odpowiedzialności do wartości stanu czynnego spadku, ustalonego w spisie inwentarza, albo wykazie inwentarza. W końcu trzeci okres, w którym od chwili całkowitego działu spadku, spadkobiercy ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe w stosunku do wielkości ich udziałów spadkowych.

W kontekście prawa spadkowego praktyczną instytucją jest zachówek. Zdarza się, że spadkodawca chce, żeby jego majątek przypadł tylko niektórym spośród spadkobierców ustawowych lub nawet komuś, kto wcale by po nim nie dziedziczył. Najczęściej próbują to osiągnąć poprzez spisanie odpowiedniego testamentu, zgodnie z zasadą swobody testowania lub przekazują jeszcze za życia składniki swojego majątku w postaci darowizny. Osoba, której przysługuje prawo do zachowku, może domagać się wyłącznie zapłaty na jej rzecz określonej kwoty pieniężnej, wyliczonej wedle reguł określonych w ustawie. Wysokość zachowku reguluje art. 991 § 1 k.c. Zasadą ogólną jest, że tytułem zachowku należy się 1/2 wartości udziału spadkowego, który otrzymałby dany spadkobierca przy dziedziczeniu ustawowym. Zasadą szczególną zaś okoliczności, gdy uprawniony jest trwale niezdolny do pracy, albo małoletni - wówczas zachówek wynosi 2/3 wartości tego udziału. Co do sposobów wyegzekwowania zachowku, na początku warto polubownie spróbować rozwiązać problem, poprzez wystosowanie pisemnego wezwania do zapłaty zachowku. Jeżeli to nie przyniesie rezultatu, wtedy można spróbować zawrzeć w tym przedmiocie ugodę. Na końcu, gdy kompromisowe metody zawiodą, pozostaje skierować powództwo o zachówek do właściwego sądu. Dochodzenie wypłaty zachowku przedawnia się z upływem lat 5 od ogłoszenia testamentu (art. 1007 § 1 k.c.).

NA ZAKOŃCZENIE

Przepisy Kodeksu cywilnego regulujące długi spadkowe są normami bezwzględnie wiążącymi. Dążeniem ustawodawcy był kompromis, przejawiający się w przyjęciu rozwiązania pośredniego między skrajnościami, które kłóciłyby się z poczuciem sprawiedliwości, a więc z jednej strony nieograniczoną odpowiedzialnością spadkobierców za długi spadkowe, a z drugiej strony brakiem tej odpowiedzialności. Wyraźnie ujawnia się tutaj cel gwarancyjny. Instytucja zachowku stanowi natomiast istotny instrument ochrony praw dziedziców, nawet gdy nie są beneficjentami spadku.

**DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ I SKORZYSTAJ
Z SYSTEMU NIEODPŁATNEJ POMOCY**

 89 649 08 48 (poniedziałek - piątek: 7.15 - 15.15)

 zapisy-np.ms.gov.pl

 poradnia.prawna@powiat-ilawski.pl

NP.MS.GOV.PL

WWW.POWIAT-ILAWSKI.PL

E-WYDANIE

